

Pride over profit

De strijd van LGBTQIA+ personen
versus winstbejag

Stéphanie Rary

De afgelopen jaren zagen we in de maand mei een golf van goed geoliede marketingcampagnes van multinationals met een Brusselse zetel. Diezelfde bedrijven maken daarenboven gebruik van de Pride¹ om er goodies en andere gadgets met hun logo's die voor de gelegenheid gehuld zijn in de regenboogkleuren in het rond te strooien. Ook spreken zij hun onvoorwaardelijke steun uit aan LGBTQIA+-personen, die ondanks alles nog steeds het slachtoffer zijn van discriminatie en stigmatisering op het vlak van huisvesting, tewerkstelling, gezondheidszorg, enz.

Net als het groene kapitalisme², is het zogenaamde 'regenboogkapitalisme' een opportunistische golf van fake-verbondenheid met de strijd van en voor LGBTQIA+-personen.

Met de promotie van de gemoderniseerde versie van de vlag die Gilbert Baker in 1978 ontwierp (en die nu over de hele wereld herkenbaar is)³, werpen bedrijven en andere grootschalige organisaties zich op een 'markt' waarvan ze weten dat die in volle expansie is. Uit een recent onderzoek blijkt dat 15 procent van Generatie Z in de VS zich identificeert als LGBTQIA+ - dat is één op de 6 volwassenen⁴.

LGBT vlag van Gilbert Baker

1 De Pride is het jaarlijkse evenement voor de strijd voor de rechten van LGBTQIA-personen, dat in 2021 in 107 landen plaatsvond. Dit onontbeerlijke evenement trekt in België elk jaar tussen de 50.000 en 150.000 mensen.

2 Groen kapitalisme wordt gedefinieerd als de systemische uiting waarin bedrijven meer geld uitgeven aan marketingcampagnes om een milieuverantwoord imago te creëren en individueel milieuverantwoord gedrag bij hun klanten aan te moedigen dan aan het beperken van hun eigen milieu-impact.

3 Fritel, Lou (2021) 'L'ancêtre des drapeaux LGBT retrouvé et exposé dans un musée de San Francisco' | Le Figaro. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lefigaro.fr/culture/l-ancetre-des-drapeaux-lgbt-retrouve-et-expose-dans-un-musee-de-san-francisco-20210621>>

4 McShane, Julianne (2022) 'A record number of U.S. adults identify as LGBTQ. Gen Z is driving the increase' | The Washington Post. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.washingtonpost.com/lifestyle/2022/02/17/adults-identifying-lgbt-gen-z/>>

Ook dit jaar getuigt het succes van Brussels Pride weer van deze maatschappelijke tendens. Afgelopen mei trokken meer dan 150.000 mensen door de Brusselse straten om de rechten van LGBTQIA+ mensen te verdedigen en te pleiten voor het fundamentele recht om te demonstreren^{5, 6}

Sommige bedrijven en politieke organisaties gaan ook zo ver dat ze het privéleven van enkele woordvoerders die deel uitmaken van de ‘gemeenschap’ breed uitsmeren en hen bovenaan de hiërarchische piramide plaatsen. Maar de structuur zelf wordt nooit in twijfel getrokken, ook al staat die synoniem voor economische en sociale ongelijkheid, concurrentie, cliëntelisme en dus discriminatie. Dit is bijvoorbeeld het geval voor Chris Janssens, ondervoorzitter en fractieleider van het Vlaams Belang in het Vlaams Parlement die in juli 2021 zijn coming-out deed en erop aandrong dat hij er «in zijn verdere professionele leven geen politiek strijdpunt van zal maken»⁷. Ook Neil Lindsay, vicedirecteur van de afdeling Marketing van Amazon, laat weten dat hij trots is op zijn bedrijf dat volgens hem perfect ondersteunt wie hij is en dat aantoonde dat het ook voor LGBTQIA+-personen mogelijk is om de Amerikaanse droom waar te maken⁸. Naast zijn begerenswaardige socio-economische positie is Lindsay zelf een tevreden huisvader en echtgenoot. Dus ondanks het feit dat hij een relatie heeft met een persoon die zich identificeert met hetzelfde geslacht als hij, conformeert de vertegenwoordiger zich aan de sociale normen die gebaseerd zijn op traditionalistische criteria - in dit geval het kerngezin, terwijl de actieve verspreiding van dit beeld verhindert dat de overheid bepaalde diensten financiert.

⁵ In 2023 was het thema van Brussels Pride ‘Protect the Protest’.

⁶ Belga (2023) ‘Brussels Pride : quelque 150.000 participants attendus’ | Le Soir. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lesoir.be/514439/article/2023-05-20/brussels-pride-quelque-150000-participants-attendus-photos-et-video>>

⁷ De Morgen (2021) ‘Vlaams Belang-ondervoorzitter Chris Janssens out zich als homoseksueel: ‘Een hele tijd bewust genegeerd’ | De Morgen. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.demorgen.be/nieuws/vlaams-belang-ondervoorzitter-chris-janssens-out-zich-als-homoseksueel-een-hele-tijd-bewust-genegeerd~bf3165fa/?referrer=https://www.google.com/>>

⁸ Neil Lindsay (2021) ‘Amazon VP Neil Lindsay on Pride & Protecting LGBTQIA+ Rights’ | Amazon News. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://youtu.be/8WGEjxCHl9g?feature=shared>>

In tegenstelling tot het Vlaams Belang, dat gekend staat voor zijn discriminerend beleid, zouden we de aanpak van Amazon nog kunnen bestempelen als progressief en ondersteunend ondanks de financieel rendabele kant ervan. Helaas stelen we vast dat er op verschillende niveaus in de onderneming een LGBTQIA+-fobie heerst. Het uitbundige regenboogkapitalisme van de Amerikaanse reus lijkt het bedrijf niet te vrijwaren van allerlei schandalen en interne tegenstrijdigheden. Enkele voorbeelden:

In juli 2022 haalde Amazon een reeks producten uit zijn catalogus voor de Verenigde Arabische Emiraten die gelinkt werden aan LGBTQIA+ personen (boeken, borstcompressiebanden en zelfs beschermende hoesjes voor mobiele telefoons in regenboogkleuren)⁹ Meer recentelijk heeft het bedrijf enkele voetbalwedstrijden heruitgezonden, waarbij het ervoor koos om de schandalige homofobe en seksistische gezangen van onder andere de Parijse Ultras, die te

zien waren tijdens de live-uitzending, niet te verwijderen¹⁰. Als gevolg daarvan moest de multinational reageren op twee klachten van LGBTQIA+-activisten¹¹. De aanwezigheid van LGBTQIA+-personen op sleutelposities in de hiërarchie van Amazon en de marketingcampagnes rond Pride garanderen daarom nog niet dat de werkomgeving van het bedrijf 'gay-friendly' is. Homofobe, transfobe en seksistische pesterijen en intimidatie lijken er nog steeds schering en inslag. Terwijl de werknemers van het bedrijf in 2018 hun ongenoegen uitten over de passiviteit van hun werkgever naar aanleiding van het bekladden van Pride-posters in hun hoofdkantoor in Seattle¹², werd het bedrijf tegelijkertijd geconfronteerd met een interne petitie waarin "een bevooroordeelde cultuur van systemische discriminatie, intimidatie en pesterijen" aan de kaak werd gesteld die daar volgens de werknemers heerst, van wie er één zelfs toevertrouwde dat ze was ontslagen nadat ze de homofobe opmerkingen van een meerdere aan de kaak had gesteld¹³.

The Pride parade in San Francisco in 2017. This year, the Seattle Pride parade rejected Amazon as a sponsor. / Jeff Chiu/Associated Press

9 Weise, Karen (2022) 'Amazon Restricts L.G.B.T.Q. Products in United Arab Emirates' | The New York Times. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.nytimes.com/2022/06/29/business/amazon-lgbtq-uae-emirates.html>>

10 France Info (2023) 'Football : trois associations LGBT+ déposent plainte contre Amazon pour ne pas avoir coupé des chants homophobes lors de la rediffusion de matchs' | France Info Website. Geraadpleegd in december 2023 op <https://www.francetvinfo.fr/societe/homophobie/football-trois-associations-lgbt-deposent-plainte-contre-amazon-pour-ne-pas-avoir-coupe-des-chants-homophobes-lors-de-la-rediffusion-de-matchs_5842508.html>

11 Stop Homophobie (2023) 'Nouvelle plainte contre Amazon Prime après la rediffusion de chants homophobes'. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.stophomophobie.com/chants-homophobes-nouvelle-plainte-contre-amazon-prime/>>

12 Kim, Eugene (2018) 'Some Amazon employees are upset at company's response to defaced LGBT office posters' | CNBC. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.cnn.com/2018/08/29/amazon-lgbt-posters-defaced-some-employees-upset-response.html>>

13 Greene, Jay (2021) 'Amazon opens discrimination investigation after internal petition wins backing of hundreds of employees' | The Washington Post. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.washingtonpost.com/technology/2021/07/23/amazon-gender-discrimination-investigation/>>

Deze verschillende voorbeelden maken duidelijk dat de waarden van ‘inclusie’ en ‘tolerantie’ die bedrijven als Amazon beweren hoog in het vaandel te houden, slechts een manier zijn om hun marktaandeel te vergroten, in plaats van een echte politieke lobby te vormen die de verdediging van de rechten van LGBTQIA+-personen op zich neemt. LGBTQIA+-personen worden daarentegen nog steeds gediscrimineerd in de private sector van de economie, en niet alleen daar...

Meer in het algemeen zijn er heel wat feiten die eraan herinneren dat LGBTQIA-fobie nog steeds bestaat, ook in ons land. In 2022 heeft Unia - de onafhankelijke openbare instelling die discriminatie in België bestrijdt - 137 dossiers over seksuele oriëntatie behandeld, ondanks het feit dat ons land werd geprezen door ILGA-Europe, de koepelorganisatie van Europese LGBTQIA+-organisaties die oordeelt over de wetgeving en het beleid met betrekking tot seksuele diversiteit¹⁴. 42 procent van de bovengenoemde dossiers rapporteerde haatspraak, nog eens 39 procent betrof geweldsdaden¹⁵. En dan hebben we het nog niet eens over de gebeurtenissen die niet gemeld worden, van de ongewild ongepaste opmerkingen van de nonkels tijdens het familiediner tot fysieke aanvallen en online-bedreigingen.

Op mondiaal en politiek niveau hebben regeringen en machthebbers de gezondheidscrisis aangegrepen om er een resem antisociale maatregelen door te drukken in een periode waar collectief protest onmogelijk was door de sociale distantiëringsmaatregelen. In Hongarije bijvoorbeeld profiteerde Viktor Orbán onmiddellijk van de bijna onbeperkte macht die hij zichzelf tijdens deze uitzonderlijke periode gaf om transgenders in zijn land aan te vallen¹⁶. In december 2020 wijzigde het Hongaarse parlement de grondwet met een bepaling die het voor transgenders en intersekse personen verbiedt om hun geslachtsidentiteit wettelijk te veranderen, waardoor ze pesterijen, discriminatie en zelfs geweld riskeren wanneer ze hun identiteitsdocumenten moeten gebruiken¹⁷. De leider van de nationalistische conservatieve partij voert al heel lang een anti-LGBTQIA+ beleid, maar de goedkeuring in juni 2021 van een wet die adoptie van kinderen beperkt tot getrouwde koppels in een land dat het homohuwelijk verbiedt, heeft dit alleen maar bevestigd. En Hongarije vormt helaas geen uitzondering.

14 Unia (2023) ‘<https://www.unia.be/nl/actua/stijging-aantal-lgbti-dossiers-2023?lang=nl>’ | Unia Website. Geraadpleegd op december 2023 op <<https://www.unia.be/fr/articles/droits-lgbti-2023>>

15 Idem

16 Walker, Shaun (2020) ‘Hungary passes law that will let Orbán rule by decree’ | The Guardian. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.theguardian.com/world/2020/mar/30/hungary-jail-for-coronavirus-misinformation-viktor-orban>>

17 France 24 (2021) ‘Hungary’s controversial anti-LGBT law goes into effect despite EU warnings’ | France 24 Website. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.france24.com/en/europe/20210707-hungary-s-controversial-anti-lgbt-law-goes-into-effect-despite-eu-warnings>>

Polen wordt al lang met de vinger gewezen als een van de slechtste leerlingen in de klas omdat dit land het Europese Verdrag van Istanbul inzake discriminatie en geweld tegen vrouwen* niet heeft geratificeerd. Bovendien staat er in dit het land – waar sommige lokale overheden zogenaamde ‘LGBTI-vrije’ zones¹⁸ hebben ingevoerd – een partij aan het hoofd die op het hoogtepunt van de gezondheidscrisis niet aarzelde om vijandig en stigmatiserend uit te halen naar homoseksualiteit door het gelijk te stellen aan pedofilie¹⁹.

In Oeganda toonden rapporten van activisten aan dat 70 procent van de schendingen van LGBTQIA-rechten in 2020 en 2021 werd gepleegd door overheidsvertegenwoordigers.²⁰ Meer recent heeft de Oegandese regering een van de meest verregaande anti-LGBTQIA-wetten ter wereld aangenomen. Zo voorziet de ‘Anti-Homosexuality Act’ in de doodstraf als antwoord op bepaalde handelingen door personen die tot het zogenaamde ‘hetzelfde geslacht’ behoren.²¹

18 Amnesty International (2022) ‘Pologne. Il faut mettre fin aux discours de haine contre les personnes LGBTI et agir afin de les protéger contre la violence et la discrimination’ | Amnesty International Website. Geraadpleegd in december 2023 <<https://www.amnesty.org/fr/latest/news/2022/07/poland-authorities-must-stop-hateful-rhetoric-against-lgbt-people-and-act-to-protect-them-from-violence-and-discrimination/>>

19 Mandraud, Isabelle (2020) ‘Le Conseil de l’Europe dénonce « un modèle de stigmatisation généralisé » contre les LGBTI en Pologne’ | Le Monde. Geraadpleegd in december 2023 op <https://www.lemonde.fr/international/article/2020/12/03/le-conseil-de-l-europe-denonce-un-modele-de-stigmatisation-generalise-contre-les-lgbti-en-pologne_6062041_3210.html>

20 Al Jazeera (2023) ‘Uganda’s anti-LGBTQ law causing wave of rights abuses, activists say’ | Al Jazeera Website. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.aljazeera.com/news/2023/9/28/ugandas-anti-lgbtq-law-causing-wave-of-rights-abuses-activists-say>>

21 Idem

België van zijn kant verschuilt zich achter zijn vooruitstrevende wetgeving. De antidiscriminatiewet die in 2003 werd aangenomen voorziet in nieuwe strafrechtelijke gevolgen. De notie discriminatie werd uitgebreid met verschillende criteria, zoals seksuele oriëntatie. In datzelfde jaar bevestigde de legalisering van het huwelijk tussen personen ‘van hetzelfde geslacht’ dat ons land grote stappen richting meer inclusiviteit zette. Hoewel deze wetgevende vooruitgang meer dan welkom is, vormde België geen uitzondering tijdens de gezondheidscrisis. De Vivaldi-regering, hoe progressief en inclusief ze ook probeerde te lijken, heeft op geen enkele manier de bezuinigingen in vraag gesteld die zo dierbaar zijn aan het neoliberale sociaaleconomische systeem. Integendeel, Vivaldi is onversaagd in de voetsporen van het neoliberalisme getreden²². LGBTQIA+-personen behoren tot de eerste slachtoffers van de bezuinigingen in de gezondheidszorg van de afgelopen dertig jaar. Dezelfde vaststelling werd gedaan in verschillende Europese landen²³: In 2021 moesten transgenders bijvoorbeeld 16 (!) maanden wachten op de eerste afspraak voor aangepaste psychologische of medische zorg in het UZ Gent.²⁴ Dit soort zorg was toen nochtans even noodzakelijk als nu. Unia heeft daarenboven naast de nood aan het zorgtraject voor mensen in transitie, in dezelfde periode een toename vastgesteld van het aantal discriminatiemeldingen op basis van “seksuele oriëntatie”: het aantal meldingen is gestegen van 109 in 2020²⁵ naar 176 in 2021²⁶, terwijl het totaal aantal meldingen in 2021 is gedaald. Dit komt neer op een stijging van 4,3 naar 6,4 procent, waarvan veel gevallen psychologische begeleiding vereisen.²⁷

22 Leroy, Sophie (2022) ‘Des soins de santé plus chers à cause de l'exercice budgétaire ?’ | L’Echo. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/economie/des-soins-de-sante-plus-chers-a-cause-de-l-exercice-budgetaire/10419871.html>>

23 Pepy, Lilas (2023) ‘Personnes transgenres : face au manque d'accès aux soins, le parcours de la débrouille’ | Le Monde. Geraadpleegd in december 2023 op <https://www.lemonde.fr/sciences/article/2023/10/30/personnes-transgenres-face-au-manque-d-access-aux-soins-le-parcours-de-la-debrouille_6197384_1650684.html>

24 Maeterlinck, Nicolas (2021) ‘16 mois avant un rendez-vous : 770 personnes transgenres en attente de soins à l’UZ Gent’ | RTBF Website. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.rtb.be/article/16-mois-avant-un-rendez-vous-770-personnes-transgenres-en-attente-de-soins-a-l-uz-gent-10670861>>

25 Unia (2020) ‘Jaarverslag 2020: kwetsbare mensenrechten in crisistijden’ | Unia Website. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.unia.be/nl/kennis-aanbevelingen/jaarverslag-2020?lang=nl>>

26 ‘Le travail d’Unia en 2021 exprimé en chiffres’ | Unia Website. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.unia.be/fr/publications-et-statistiques/publications/rapport-chiffres-2020>>

27 Leroy, Sophie (2022) ‘Des soins de santé plus chers à cause de l'exercice budgétaire ?’ | L’Echo. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lecho.be/economie-politique/belgique/economie/des-soins-de-sante-plus-chers-a-cause-de-l-exercice-budgetaire/10419871.html>>

De situatie aan het UZ Gent is helaas representatief voor een beleid van grootschalige budgettaire beperkingen.²⁸ De daling van het aantal sociale woningen, de verhoging van de pensioenleeftijd, de beperking van het recht op werkloosheidsuitkeringen en de voortdurende bezuinigingen op het federale budget voor de OCMW's, het laatste vangnet tegen armoede in België²⁹, betekenen allemaal klappen voor de rechten van LGBTQIA+-personen, bij wie dakloosheid vijf keer meer voorkomt in Europa volgens een onderzoek van ILGA-Europe.³⁰

Bezuinigingen in de onderwijssector en de daaruit voortvloeiende overvolle klaslokalen en overwerkte leraren hebben ook een impact op de strijd tegen homofobe en transfobe pesterijen en stigmatisering.

Het 'regenboogkapitalisme' van zowel de grote multinationals als de meest progressieve landen als het gaat om de rechten van LGBTQIA+-personen wordt nu ingehaald door de systemische grenzen van datzelfde kapitalisme. Steun voor de 'zaak' moet gepaard gaan met echte maatregelen en financiële investeringen van regeringen om een einde te maken aan de discriminatie en marginalisatie van LGBTQIA+-personen. Overheidsinvesteringen in sectoren als huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg komen iedereen ten goede, en kunnen een halt toeroepen aan het 'verdeel en heers'-discours van extreemrechts. Tegenover deze eisen die legitiem zijn zowel vanuit economisch als maatschappelijk oogpunt stellen zelfs de landen die uitpakken met hun inclusief beleid dat zij hun begrotingsbeleid onmogelijk kunnen wijzigen. Er is dus geen alternatief: zelfs niet door de bedrijven op hun grondgebied die hun winsten in de derde helft van 2023 hebben verdrievoudigd hoger te belasten?³¹

28 In 30 jaar tijd is het aantal ziekenhuisbedden gedaald met 3762 eenheden in België, in gezondheidszorgstructuren waarvan men weet dat ze elk jaar steeds meer patiënten moeten ontvangen. Tassin, Stéphane (2020) Pourquoi la Belgique a diminué le nombre de lits d'hôpitaux ces 30 dernières années' | La Libre. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lalibre.be/belgique/societe/2020/11/14/pourquoi-la-belgique-a-diminue-le-nombre-de-lits-dhopitaux-ces-30-dernieres-annees-ZG4TUWNQ6FA07P2TN5TMKAOWX4/>>

29 Planchon, François (2021) 'Les CPAS, dernier rempart contre la pauvreté: mission impossible! Démonstration...' | Coup d'Œil de l'Observatoire n° 107, Monoparentalité : une situation qui réclame attention, juli 2021

30 Mormont, Marinette (2022) 'Du sofa à la rue : le sans-abrisme caché des LGBT' | Alter Echos n° 507, LGBT, le coming-out du social, december 2022

31 Goulard, Hortense (2023) 'Amazon triple ses profits et accélère dans l'IA' | Les Echos. Geraadpleegd in december 2023 op <<https://www.lesechos.fr/industrie-services/conso-distribution/amazon-triple-ses-profits-2024029>>

